

bomen | nieuws

5

September 1986

Een uitgave van de
bomenstichting



Zomaar een mooie rode
beuk.
Deze staat bij Huize
'De Brink', in Nijkerk.
De leeftijd van de boom
wordt geschat op 230 jaar
Bron: 'Geheimen van
Bomen'
Foto: J. Pit



Bosbemesting

Onderzoek in West-Duitsland laat zien, dat bomen die door luchtverontreiniging zijn aangetast zich herstellen na een uitgekiende kunstmestgift. Een deel van de schade die aan zure regen werd toegeschreven blijkt in feite een kwestie van klassieke gebreksziekten. Bomen staan gewoonlijk niet op de beste gronden en door de zure regen wordt de bosgrond steeds armer en zuurder. Veel bomen vertonen dan ook gebrek aan fosfaat, kalium, magnesium of calcium.

Door een evenwichtige bemesting wordt de voedingstoestand verbeterd en daarmee de gezondheid van het bos. Als tegelijkertijd de luchtverontreiniging bij de bron wordt aangepakt heeft het bos weer toekomst.

Heeft u een mooie bomenfoto, die als voorplaat zou kunnen dienen voor het Bomennieuws? Stuur u deze dan naar de redactie.

Misschien wordt uw inzending beloond met een plaatsing.

De foto moet zwart/wit zijn en de verhouding lengte/breedte dient ongeveer overeen te komen met het formaat van het kader. (Ingezonden foto's worden niet teruggezonden)

nmi  *nederlands meststoffen instituut*

Zoutmanstraat 44 2518 GS 's-Gravenhage tel. 070-469370

Het vormen van knotbomen

Knotbomen zijn, zoals we weten, een zeer algemeen voorkomend 'cultuur'verschijnsel in het Nederlandse landschap. Ook in dorpskernen en zelfs steden komen ze voor.

Boomsoorten die we als knotboom kunnen aantreffen zijn, min of meer in volgorde van voorkomen:

- wilg;
- linde (vooral op boerenerven, soms ook wel aangeduid als leibomen, wat ze in wezen niet altijd zijn);
- els, es en populier;
- iep en inlandse eik;
- paardekastanje, plataan, gewone esdoorn en valse acacia (de laatste als soort, dus niet als de cultivar 'Umbraculifera');
- overigen waaronder berk.

Algemeen voorkomende boomsoorten die ik nog nooit als (serieus bedoelde) knotboom heb aangezien zijn beuk (wel als haag en 'geschoren' straatboom!) en walnoot.

Men knotte vroeger vooral omwille van het zogenaamde geriefhout dat werd gebruikt voor ondermeer gereedschapstelen, manden en korven, brandhout (aanmaakhout voor ovens), etc.

Tegenwoordig is dit nut niet meer zo wezenlijk en knot men vooral vanuit 'cultuur-historisch' oogpunt, of anderszins, gewoon omdat men het mooi vindt (dit laatste wordt als reden ook wel eens onJerschat).

Bij het 'maken' van knotbomen begint men doorgaans als de boom nog jong is. Ook komt het voor dat wat oudere bomen worden omgevormd tot knotbomen.

Of van een boom met redelijk succes een knotboom kan worden gemaakt, hangt uiteraard af van de geschiktheid van de soort. Hierbij spelen de volgende factoren een rol:

- het natuurlijke regeneratievermogen van de boom;
- de vitaliteit van de boom op het moment van knotten;
- het tijdstip van knotten.

Knothoogte en wondbehandeling zijn hierbij minder van belang, maar zullen volledigheidshalve toch worden behandeld, evenals de frequentie van onderhoud, d.w.z. het regelmatig opnieuw knotten gedurende het verdere leven van de boom.



Het natuurlijke regeneratievermogen

Het merendeel van de boomsoorten die we als knotboom aantreffen heeft, zowel op lage als op hoge leeftijd, een goed regeneratievermogen. Uitzondering hierop is de berk, die op hoge leeftijd een gering regeneratievermogen heeft en die dus eigenlijk alleen als jonge boom met succes kan worden geknot.

Achtergrond van het hier bedoelde regeneratievermogen is, naar men aanneemt, de aanwezigheid van voldoende 'slapende' knoppen onder de bast van stam en takken en het vermogen van de boom om deze slapende knoppen te aktiveren. Bij sommige boomsoorten (zoals berk) neemt de levensvatbaarheid ervan af naarmate de boom ouder wordt.

De vitaliteit van de boom

Het wel of niet uitlopen van (slapende) knoppen wordt gestuurd door een samenspel van natuurlijke groeiregulatoren in de plant, die op hun beurt weer worden geïnduceerd door klimaatsfactoren zoals licht (daglengte) en temperatuur. Verder is het uitlopen afhankelijk van de voorradige (en snel beschikbare) hoeveelheid energierijke stoffen (reservestoffen) die in nabijheid van de knop. Deze energie is voornamelijk opgeslagen in de vorm van zetmeel. Het is bekend dat deze voorraad bij vitale bomen groter is dan bij minder vitale en dat hij bij kwijnende en afstervende bomen nagenoeg nihil is.

Dit is naar men aanneemt, dan ook de reden dat bijvoorbeeld opgaande wilgen die zwaar door de watermerkziekte zijn aangetast niet meer te 'redden' zijn door ze te knotten. Het afweermecanisme van de boom gaat gemakkelijk ten koste van de beschikbaarheid van deze zetmeelvoorraad.

*Geknotte wilgen in een weiland bij Nijkerk. De takken op de wilg (midden) zijn van een vlier, die goed heeft kunnen wortelen in het verrotte kernhout van de wilg.
Bron: 'Geheimen van Bomen'
Foto: J. Pit*

In dit nummer.....

Het vormen van knotbomen	65
'Bomen in Woord en Beeld' voor een donateursprijs	67
De meest imposante bomen van Nederland (2)	68
Geregistreerde monumentale rode beuk in Geldrop gekapt	69
Stichting Vleermuis-Onderzoek opgericht	70
Bomenadoptie in Roermond	70
Bomen & Buren	bijlage
Plantenziekenkundige Dienst ruimte zieke iepen op	71
Bomen verplanten met een boomshop	71
Boekbesprekingen	72
Donateursdagen Bomenstichting	73
Basiscursus Boomverzorging	73
Waardevolle oude bomen (17)	74
Bomenstichting breidt uit	75
Agenda	76
Vragen	76

Tijdstip van knotten

Zowel de zetmeelvoorraad als de hoeveelheid groeiregulatoren is niet constant gedurende het jaar. Het zetmeelgehalte is het laagst in de (na)zomer en de vroege herfst. Dit schijnt in deze periode ook het geval te zijn met het gehalte van de groeihormonen die het uitlopen van de slapende knoppen moet sturen.

Verder geldt dat de twijgen die zich laat in het groeiseizoen nog vormen niet meer voldoende afhardten voor de winter en dus meer kans lopen dan eerder gevormde en daardoor beter afgeharde twijgen, om in de winter te bevriezen.

Praktisch houdt dit in dat men in bovengenoemde periode liever niet moet knotten. Beter zijn: late herfst, winter, voorjaar (alleen voor soorten die geen last hebben van 'bloeden' bij snoei) en de vroege zomer; wanneer de bomen al in blad staan.

In verband met de activiteit van het proces van wondafgrenzeling verdient de vroege zomer de voorkeur.

Het 'maken' van knobomen

Wanneer men serieus kiest voor een knoboom, moet men, naast de hiervoor vermelde factoren, zich afvragen wat de beste knothoogte is, of men de knotwonden moet afdekken en hoe men de knoboom verder moet onderhouden.

Het 'maken' van knobomen is uiteraard wel iets anders dan het gewoonweg toppen ('koppen') of kandelaberen van volwassen, opgaande bomen. Dit laatste wordt vaak uitgevoerd vanuit een bepaalde noodsituatie (althans dat hoop ik maar), bijvoorbeeld wortelsterfte als gevolg van aardgaschade of wortelverlies door graafwerkzaamheden.

Oude verwaarloosde knotlinden, opnieuw teruggezet tot op ongeveer de oude knot.
Foto: A. Pek



De knothoogte

De hoogte waarop men knot is niet van wezenlijk belang voor de hergroei van de boom en zal vooral afhangen van het beeld dat men van de boom wil hebben.

De volgende hoogten worden van oudsher het meest toegepast:

- kniehoogte voor bijvoorbeeld griendwilgen;
- kniehoogte tot ca. een meter voor elzen, eiken en essen op houtwallen;
- 2 tot 2,5 meter voor knotwilgen (maar ook wel -eiken, elzen en -essen);
- hoger dan 2,5 meter voor bijvoorbeeld knotlinden en -platanen (die overigens als vanouds niet echt worden geknot, maar waarvan de zogenaamde gesteltakken op enige afstand van de stam worden geknot, zodat er meerdere knoten per boom ontstaan, soms ook in een aantal 'etages' boven elkaar).

Het belangrijkste ten aanzien van de hoogte van knotten is de vraag of de mensen er onder door moeten kunnen lopen of rijden. En de vraag of het bijhouden van de knoten op grotere hoogte in de toekomst geen technisch of financieel bezwaar gaat vormen. Bijvoorbeeld als er hoogwerkers aan te pas moeten komen.

Wondverzorging

De vraag of het afdekken van wonden nuttig is staat al enige jaren (wederom) ter discussie. Duidelijk is in ieder geval dat het weinig zin heeft om daarmee aantasting door rot tegen te gaan. Wanneer de bomen op hogere leeftijd worden geknot, mag men ervan uitgaan dat ze op den duur toch hol zullen worden (hetgeen overigens best een 'siereigenschap' van oude knobomen mag worden genoemd).

Bij jonge bomen zal de natuurlijke afgrenslingslaag die de boom achter de wonden vormt er doorgaans voor zorgen dat het nog meerdere jaren duurt voordat de boom hol wordt.

Anders is het echter wanneer aantasting door wondparasieten is te verwachten, zoals bij de linde, iep en esdoorn, die vatbaar zijn voor het meniezwammetje ('vuur'). Hier zal een behandeling met een fungicide bevattend afdekmiddel nog wel zin hebben. Of het indrogen van de afgezaagde kop er voldoende mee kan worden tegengegaan blijft nog de vraag, omdat dit sterk afhankelijk zal zijn van de duurzaamheid van het middel en de manier (laagdikte) waarop het wordt aangebracht. Hierover valt echter weinig te zeggen.

Overigens is het, waarschijnlijk vanwege het laatstgenoemde aspect, een oud gebruik om de knotten te bedekken met graszoden. Of dit enig positief effect heeft is mij echter niet bekend. Het is echter niet te verwachten dat men vroeger, zonder dat daar enige reden voor was, met grasplaggen ging sjouwen. Alleen al om de traditie zou men dit nu ook kunnen doen. Het is voor zover ik weet in ieder geval niet schadelijk voor de boom.

Het onderhoud

Men moet zich realiseren dat een geknotte boom geleidelijk weer zijn natuurlijke vorm zal trachten aan te nemen en dat het noodzakelijk zal zijn om de boom regelmatig opnieuw te knotten, wil men de knotvorm behouden. Voor de frequentie waarmee moet worden geknot (ofwel 'geschoren') bestaan geen strakke richtlijnen. Het zal ondermeer afhangen van de groeisnelheid van de kroon en uiteraard van de persoonlijke smaak. Het is in principe mogelijk om ieder jaar opnieuw te knotten, maar dit wordt in de praktijk zelden toegepast.

Als regel knot men wilgen en linden eens in de 3 à 5 jaren, essen en elzen eens in de 5 à 10 jaren en eiken met een nog lagere frequentie.

Het enige nadeel van te lang wachten met opnieuw knotten is dat de kroon dan relatief te groot wordt, waardoor zware takken kunnen uitbreken. Dit komt omdat hun aanhechting aan de stam vanwege de wijze waarop ze zijn ontstaan per definitie minder sterk is dan die van oorspronkelijk gevormde takken.

Het is aan te bevelen om bij het opnieuw knotten per tak een stomp van ca. een decimeter te laten zitten omdat, zoals reeds is vermeld, de adven-

tiefknoppen op het jongere hout als regel beter tot ontwikkeling komen dan die op het oudere hout. Het is overigens een oude praktisch 'truc' om, wanneer men niet zeker weet of de slapende knoppen zich wel in voldoende mate ontwikkelen, enige zogenaamde spaartelgen (jonge twijgen) in de buurt van de knot te laten zitten, zodat er in ieder geval nog enig blad aan de boom komt dat zorgt dat de 'groei erin blijft'.

Wanneer blijkt dat zich voldoende nieuwe scheuten ontwikkelen, worden deze spaartelgen (meestal met achterlating van een stomp van enige centimeters lengte) successievelijk verwijderd.

Jitze Kopinga

'Bomen in Woord en Beeld' voor een donateursprijs

Op 30 juni j.l. mocht ik als voorzitter van de Bomenstichting het eerste exemplaar van dit boek aanbieden aan de auteur Henri van Dorsten.

Vlak bij de twee paardekastanjes in Vorden, waar onlangs zoveel over te doen is geweest geschiedde de aanbidding. We zijn natuurlijk even gaan kijken en kunnen u melden dat ze er goed bijstaan. Deze twee bomen sieren ook de omslag van het boek.

De auteur behandelt per hoofdstuk één boomsoort na eerst een aantal gangbare begrippen te hebben uitgelegd. Al die boomsoorten zijn goed voor een uitgebreid verhaal, waarin niet alleen soort en kenmerken aan de orde komen, maar ook de toepassingsmogelijkheden van hout en vruchten, persoonlijke ervaringen, toepasselijke bijbelverhalen en verhalen uit de Griekse en Germaanse oudheid. Waar mogelijk worden monumentale exemplaren beschreven die u kunt gaan bekijken.

De zwart/wit foto's zijn door de auteur gemaakt, veelal in de Achterhoek. De laatste twee hoofdstukken, over lawaai en zure regen vallen wat uit de toon van dit overigens gezellige boek.

Aanbidding voor donateurs

De uitgever La Riviere & Voorhoeve was zo vriendelijk een aanzienlijke korting te geven voor dona-



teurs en abonnees van de Bomenstichting. Terwijl de normale prijs f 34,50 bedraagt, kunt u het boek bestellen door slechts f 29,50 over te maken op postbankrekening 2108755 tnv Bomenstichting, Utrecht ovv 'Bomen in woord en beeld'.

Marjan ten Cate-van Elstrand overhandigt Henri van Dorsten het eerste exemplaar van zijn boek 'Bomen in woord en beeld'

MTC

DE VERTAKKING

*bomen verzorgen
bomen planten
boomverzorgingsprodukten*

Mariëngaarderweg 39
9074 TM Hallum
Tel.: 05183 - 1131



De meest imposante bomen van Nederland (2)



De 'topper' onder de rode beuken staat in Doesburg met een geweldige stamvoet van de gewone (groene) beuk, waarop de rode is geënt
foto: J.J. Comijs

Kent u in uw omgeving een boom die groter, dikker of ouder is dan de bomen in de lijst, wilt u ons dit dan melden?

In november 1985 (Bomennieuws 6) hebben wij de eerste lijst gepubliceerd van imposante Bomen in Nederland. Inmiddels is er een nieuwe lijst tot stand gekomen.

De gegevens voor deze lijst zijn afkomstig uit de Registratie van Waardevolle Bomen.

Puntenwaardering.

Het idee om zo'n lijst samen te stellen is niet origineel. In de Verenigde Staten en inmiddels ook in het Verenigd Koninkrijk bestaan overzichten van monumentale bomen.

Deze lijsten respectievelijk de 'Big Tree List' en 'Champion Trees in the British Isles' bevatten een aanzienlijke hoeveelheid hoge en dikke bomen. Wij hebben geselecteerd op leeftijd, omtrek en hoogte.

Voor elk der criteria krijgt de boom een puntenwaardering.

Deze punten worden met elkaar vermenigvuldigd. De boom met uiteindelijk de hoogste score is binnen zijn soort de winnaar.

De lijst bevat de tot nu toe meest voorkomende boomsoorten in de Registratie van Waardevolle Bomen in Nederland.

Boomsort	Plaats	Leeftijd	Omtrek	Hoogte
Araucaria araucana (slangeden)	Velp (Overbeeklaan)	100 jaar	160 cm	17 m
Acer (esdoorn)	Arnhem (park Zypendaal)	120 jaar	680 cm	35 m
Aesculus hippocastanum (witte paardekastanje)	Renkum (bij kerk Oosterbeek)	350 jaar	450 cm	19 m
Aesculus carnea (rode paardekastanje)	Druuten (Kattenburg)	100 jaar	250 cm	15 m
Alnus (els)	Zaanstad (Achterzuiddijk)	70 jaar	155 cm	10 m
Castanea sativa - 3 exempl. (tamme kastanje)	Arnhem (park Gulden Bodem)	450 jaar	630 cm (gem.)	23 m
Catalpa (trompetboom)	Utrecht (Biltstraat)	250 jaar	275 cm	7 m
Cedrus (ceder) Angerenstein)	Arnhem (park)	200 jaar	420 cm	30 m
Fagus sylvatica (beuk)	Utrecht (Nieuw Amelisweerd)	300 jaar	620 cm	30 m
Fagus sylvatica 'Pendula' (treurbeuk)	Soest (Willem de Zwijgerlaan)	120 jaar	310 cm	20 m
Fagus sylvatica 'Purpurea' (bruine beuk)	Doesburg (alg. begraafplaats)	200 jaar	750 cm	33 m
Fraxinus excelsior (6 exempl.) (Es)	Eemnes (K. Maatsweg)	200 jaar	350 cm	20 m
Ginkgo biloba (Japanse notebom)	Utrecht (hortus Nieuwegracht)	256 jaar	390 cm	17 m
Juglans (wainoot)	Maarssen (Huize Vredeoord)	190 jaar	300 cm	18 m
Liriodendron tulipifera (tulpenboom)	De Wijk (Voorwijk)	110 jaar	360 cm	25 m
Malus (appel)	Utrecht (singelbeplanting)	80 jaar	200 cm	10 m
Morus (2-stammig) (moerbeï)	Dongeraardeel (kerk te Dokkum)	400 jaar	120/96	5 m

Boomsort	Plaats	Leeftijd	Omtrek	Hoogte
Pinus sylvestris (grove den)	Wolheze (nabij hotel)	350 jaar	430 cm	22 m
Platanus acerifolia (gewone plataan)	Utrecht (aartsbis-schoppelijk paleis)	350 jaar	650 cm	23 m
Platanus orientalis (oosterse plataan)	Huissen (Vicariestraat)	260 jaar	550 cm	30 m
Populus (populier)	Arnhem (Muis Sacrum)	200 jaar	580 cm	30 m
Pterocarya fraxinifolia (vleugelnoot)	Alblasserdam (begraafplaats)	150 jaar	329 cm	22 m
Quercus cerris (moseik)	Baarn (paleis Soestdijk)	200 jaar	335 cm	24 m
Quercus robur (zomereik)	Heerlen (kasteel Ter Worm)	460 jaar	560 cm	25 m
Robinia pseudoacacia (acacia)	Renkum (kasteel Doorwerth)	310 jaar	700 cm	17 m
Salix alba (schietwilg)	Woudenberg (Beaufortpark)	190 jaar	575 cm	6 m
Sequoiadendron giganteum (mammoetboom)	Rheden (Rhederoord)	150 jaar	600 cm	35 m
Taxus baccata (2 exempl.) (venijnboom)	Heerenveen (Oudehorne)	300-600 jaar	280 cm	12 m
Thuja (levensboom)	Rozendaal (Kerkallee)	100 jaar	400 cm	20 m
Tilia cordata (kleinbladige linde)	Acht-karspelen (Twijzel)	200 jaar	754 cm	26 m
Tilia vulgaris (Hollandse linde)	Baarn (paleis Soestdijk)	500 jaar	650 cm	21 m
Ulmus (iep)	Utrecht (Wilhelminapark)	100 jaar	470 cm	32 m

Geregistreerde monumentale rode beuk in Geldrop gekapt

Uit het bestand van waardevolle monumentale bomen is de eerste boom reeds gekapt. Dit gebeurde op 10 juli te Geldrop.

In november van het vorig jaar vroegen omwonenden de Bomenstichting hen te steunen om een ruim 150-jarige rode beuk in de tuin van de Langstraat 1 te Geldrop te behouden. Voor de boom was een kapvergunning aangevraagd omdat op de plaats van de boom de uitbreiding van het bestaande pand was gesitueerd.

Aanwezigheid boom genegeerd

Begin jaren tachtig heeft de planologische afdeling van Geldrop een ontwerp gemaakt om in de toekomst te komen tot een hogere bebouwingsdichtheid in het gebied van de Langstraat en omgeving. Daarbij stond ook aangegeven dat het deel van de tuin waar de beuk staat, mocht worden volgebouwd. Aan het feit dat er een schitterende monumentale boom op die plaats stond werd volkomen voorbijgegaan.

Het college van Burgemeester en Wethouders heeft deze plannen goedgekeurd. Dit is gebeurd na herhaalde protesten van de chef van de Afdeling Plantsoenen van Geldrop, die al direct verzag dat bij goedkeuring van plannen de boom geen lang leven meer zou hebben. Zijn protesten werden echter niet gehoord en een architectenbureau kreeg opdracht uitbreidingsplannen te maken. Ook daar was men verrast dat het gemeentebestuur zomaar de aanwezigheid van de boom had genegeerd, terwijl deze bovendien in de inventarisatierapporten van het bomenbestand van Geldrop als zeer waardevol stond aangemerkt.

Bezwaarschriften

Toen vorig jaar november de kapvergunning werd aangevraagd hebben plaatselijke natuurbeschermingsorganisaties en omwonende tegen de plannen geprotesteerd. Het leek erop dat de boom behouden zou blijven, want de eigenaar had een verkeerde procedure gevolgd bij de aanvraag van de kapvergunning waardoor deze werd afgewezen. Echter in mei van dit jaar begon de zaak van voren af aan. Er werd opnieuw een kapvergunning aangevraagd en opnieuw werden er bezwaarschriften ingediend, ook door de Bomenstichting. Het bezwaar van de Bomenstichting werd door B & W op 8 juli ongegrond verklaard en het college velde daarmee tevens het doodvonnis van de boom. De kapvergunning is direct bekrachtigd en vóórdat de Bomenstichting werd ingelicht -zodat misschien door middel van een AROB-procedure de kap nog had kunnen worden voorkomen- lag de beuk al lang en breed op het grasveld. Op 16 juli ontving de Bomenstichting een brief van Burgemeester en Wethouders waarin zij het volgende schreven:

"Hierbij doen wij u toekomen het bij de vergadering van Burgemeester en Wethouders d.d. 8 juli 1986 genomen besluit tot ongegrondverklaring van het door u ingediende bezwaarschrift tegen de verlening van de kapvergunning bruine beuk d.d. 6 mei 1986.

Wij wijzen u erop dat tegen dit besluit binnen 30 dagen na verzending van deze brief een beroepschrift kunt indienen bij de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State, Kneuterdijk 22 te 's-Gravenhage'".

Deze brief was op 15 juli verzonden en 5 dagen daarvoor was de boom reeds gekapt.

Het is van zowel het College van Burgemeester en Wethouders als van de eigenaar bijzonder onfatsoenlijk om op deze wijze met een voor Geldrop zeer karakteristieke boom om te gaan. Bovendien had de beuk de planologische afdeling van Geldrop niet mogen ontgaan en had deze een plaats moeten krijgen in de uitbreidingsplannen. In de tuin was immers ruimte genoeg om toch aan de gewenste oppervlakte voor nieuwbouw te komen. Hiermee is het kappen vanwege bebouwinguitbreiding van de eerste geregistreerde boom een feit. Welke boom zal volgen?

De Bomenstichting zal blijven strijden tegen dit soort zaken. Het zoeken naar mogelijkheden tot juridische bescherming van geregistreerde bomen wordt dan ook onverminderd voortgezet!

FRM

De rode beuk in de tuin van het pand Langstraat 1 te Geldrop nog in volle glorie. Vanaf 10 juli j.l. is bezichtiging niet meer mogelijk, omdat het College van B&W geen oog had voor de schoonheid van de boom en voorkeur gaf aan nieuwbouw
foto: Domien Driessen



Stichting Vleermuis-Onderzoek opgericht

Op 26 januari 1986 is de STICHTING VLEERMUIS-ONDERZOEK (Dr. L. Bels Stichting) opgericht met als voornaamste doel kennis te verwerken en te verspreiden over vleermuizen en om het behoud van vleermuizen in Nederland te bevorderen. De Stichting, die nauwe contacten heeft met de Commissie voor Onderzoek en Bescherming van Vleermuizen van de Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdier-bescherming, stimuleert dus vooral ONDERZOEK over vleermuizen. De Stichting zal zich in een eerste project bezig houden met landelijk onderzoek naar het voorkomen, de verspreiding en de biotoopkeuze/eisen van vleermuizen in hun zomerkwartieren. Daartoe is een subsidie-aanvraag in voorbereiding, terwijl in 1986 een begin gemaakt is met inventarisaties van vleermuizen en vleermuisverblijfplaatsen op een aantal terreinen van het Staatsbosbeheer. Het secretariaat is gevestigd in Soest, Van Lijnenlaan 8, 3768 MG Soest, tel. 02155-15573



Nieuwe reeks folders

Hiernaast treft u de eerste folder aan, uit de serie 'Bomen & ...', die de Bomenstichting in de komende tijd gaat uitgeven.

Wilt u de folder los van het Bomennieuws bewaren dan kunt u deze nog 1 slag vouwen.

U kunt in het bezit komen van meerdere exemplaren door overmaking van 1 ex. f 1,50; 10 ex. f 8,—; 100 ex. f 55,— op postbank 2108755 t.n.v. Bomenstichting Utrecht o.v.v. 'Bomen en Buren'



Bomenadoptie in Roermond

Op zaterdag 27 september a.s. wordt na Zeeland (Kloetinge) en Overijssel (Delden) in de provincie Limburg een boom geadopteerd door de Bomenstichting in samenwerking met de Kring Praktiserende Boomverzorgers (K.P.B.).

Het betreft een 90-jarige zilverlinde die voor het café/restaurant Barten staat in de buurtschap 'de Weerd' dat in het watersportgebied ligt vlakbij Roermond. De boom is op 22 mei 1893 geplant ter ere van het huwelijk van Leonardus Barten, de overgrootvader van de huidige eigenaar.

De boom links is de zilverlinde die op 27 september a.s. door de Bomenstichting zal worden geadopteerd. Alle bomen voor café-restaurant Barten te Roermond zijn geplant ter herdenking van een speciale gebeurtenis in de familie Barten.
tek.: H. Bennett

Dagprogramma

Het programma voor deze dag is als volgt:
14.00 uur: Ontvangst.

14.10 uur: Ondertekening overeenkomst door de heer L. Barten, eigenaar van de boom en mevrouw M. ten Cate-van Elstrand, bestuurslid van de Bomenstichting.

14.20 uur: Diapresentatie 'Voor bomen is de mens de grootste handicap' door Frans van Jaarsveld en Henk van Scherpenzeel (leden K.P.B.)

14.40 uur: Demonstratie:

- boomverzorging en veiligheid.
- bodemonderzoek en bomen.

15.00 uur: Uitleg van de boomverzorgingsactiviteiten in en om de 93-jarige linde.

15.15 uur: Onthulling van het 'adoptiebord' door de heer Ir. M.H.C. Lodewijks, gedeputeerde milieu en volksgezondheid van de provincie Limburg.

U bent van harte welkom om deze dag bij te wonen!



Plantenziektenkundige Dienst ruimt zieke iepen op

Ook dit jaar is de iepenziektebestrijdingscampagne van start gegaan, zij het in nog beperktere omvang dan in voorgaande jaren. In het Bomennieuws van september 1985 stond vermeld dat de subsidie voor de bestrijding teruggebracht zou worden van 6 naar 4,5 miljoen. Dit houdt voor 1986 in dat de bestrijding niet meer landelijk wordt uitgevoerd maar dat men zich moet beperken tot de provincies die rijk zijn aan iepen. Het oosten van het land valt daar buiten.

Vanaf juni 1986 zijn er weer enkele wijzigingen van kracht geworden. De belangrijkste zijn:

Opsporing en opruiming

De Plantenziektenkundige Dienst te Wageningen verzorgt voortaan zowel de opsporing als de opruiming (voorheen verzorgde het S.B.B. de opruiming). Dit werkt eenvoudiger en sneller.

Velling

De veldiepen zijn zeer gevoelig voor de ziekte. In opstanden hiervan is het noodzakelijk gebleken dat elk jaar opruiming plaatsvindt. Uit globale schattingen blijkt dat 90% van ziekteaantasting in veldiep voorkomt. De veldiep vormt een voortdurende bedreiging voor de waardevolle klonale iepen.

Vorig jaar is op vrijwillige basis een begin gemaakt met het opruimen van de meest bedreigende veldiepen beplantingen. Vanaf 1987 kan de Plantenziektenkundige Dienst zelfs het vellen van gezonde veldiepen verplicht stellen. Slechts veldiepenbeplantingen die op enkele plaatsen in Nederland van nature voorkomen, alsmede de opstanden die een grote landschappelijke waarde hebben, zullen gespaard blijven. Deze zomer zullen door Staatsbosbeheer aan de hand van een iepen-inventarisatie zogenaamde Regionale Plannen worden opgesteld, waarin de opruiming van de veldiep wordt beschreven.

Bekostiging

Na 1986 is de subsidie van de overheid voor het opruimen van zieke iepen nog maar zeer beperkt. Het ligt in de bedoeling dat vanaf 1987 de subsidie van de Rijksoverheid voor het opruimen van zieke iepen wordt beperkt tot partikulieren erven en tuinen.

Voor meer informatie kan men zich daarvoor wenden tot het distriktkantoor van de Plantenziektenkundige Dienst.

Distriktkantoren Plantenziektenkundige Dienst:
Aalsmeer
02977-20951/20952

Alkmaar
072-125813/113514

Barendrecht
01806-17133/17363

Boskoop
01727-3181/4976

Emmeloord
05270-12947

Exloo
05919-49036

Goes
01100-37116

Groningen
050-232382

Hoorn
02290-18646

Lisse
02521-10100/10700

Roosendaal
01650-37753/37754

Zaltbommel
04180-2514/8203

Zwolle
038-214547

Bomen verplanten met een boomschop

Er zijn reeds vele methoden ontwikkeld om bomen van een flink formaat te verplanten. Onlangs presenteerde Vermeer International BV uit Goes een serie boomverplantmachines, zoals die veel in de Verenigde Staten worden gebruikt aan de pers.

Vermeer levert een 9-tal verplantmachines van groot tot klein alle werkend volgens hetzelfde principe.

De grootste boomschop is in staat om bomen van 20 jaar moeiteloos uit de grond te lichten en elders te planten.

De schop bestaat uit een ring van 6 segmenten, waarin per segment een gebogen spade op en neer kan worden bewogen. De ring wordt om de boom gezet en de met water gesmeerde spaden worden hydraulisch vertikaal in de grond gedrukt. Door de gebogen vorm sluiten de spaden op een bepaald moment aaneen en staat de boom in een stalen bloempot, waarna die uit de grond kan worden getild. Voordat dit wordt gedaan heeft de machine op de nieuwe standplaats een gat gemaakt waar de boom zo weer ingezet kan worden.

Tijdens het transport blijft de kluit tussen de stalen spaden geklemd. Hierdoor zijn er geen extra maatregelen nodig om de wortels te beschermen tegen uitdrogen en het uiteenvallen van de kluit te gaan. Een probleem hierbij is echter dat men niet bij de wortels kan komen om wondbehandeling toe te passen. Het voorbereiden van het plantgat is niet eenvoudig, omdat het gat dat de machine maakt even groot is als de kluit van de boom. Vermeer lost dit op door eerst een modderige substantie van voedingsstoffen, grond en water in het plantgat aan te brengen en dan de

boom erin te laten zakken. Men moet er wel voor waken dat hierdoor geen ondoordringbare laag ontstaat voor de boomwortels (door versmeren van de grond).

Met deze machine is het mogelijk de te verplanten boom voor te bereiden op zijn reis naar een andere standplaats, door de kluit met de spaden enige maanden daarvoor rond te steken. Vooral voor het verplanten van coniferen is dit van groot belang. In de Verenigde Staten zijn hiermee volgens Vermeer dan ook uitstekende resultaten bereikt. Nog enkele technische gegevens. De grootste schop lepelt een boom uit de grond met een kluitdiameter (op maaiveld) van 2,13 m doorsnede en 1,37 m diep. Dit is dan een kluit van ruim 3,5 ton. De kleinste machine is zeer bescheiden in afmetingen en wordt voornamelijk gebruikt op boomkwekerijen. De kluit heeft een diameter van 51 cm, heeft een diepte van 46 cm en weegt ongeveer 50 kg.

FRM



Boekbesprekingen

Bomen kijken, 40 blz.
Gratis verkrijgbaar bij Direktbank N.V., De Boelelaan 8,
1083 HJ Amsterdam,
020-444222

Bomen kijken

Dit boekje werd uitgegeven door de Direktbank, in samenwerking met het Landelijk Comité Nationale Boomfeestdag en werd geschreven door Piet Steltman, die het als voorzitter van dit comité op 12 mei aanbood aan Mr. J. Keuning, directeur van deze bank. De Direktbank wil via deze uitgave meer bekendheid geven aan het werk van comité. Piet Steltman vertelt op de hem eigen, boeiende wijze over een 12-tal boomsoorten en Marius Kolvoort zorgt voor zeer veel duidelijke illustraties. Ook dieren en paddestoelen, die met de betreffende boomsoorten relaties onderhouden, komen ter sprake. Het is jammer, dat tekst en afbeeldingen nergens tegelijk zichtbaar zijn, en dat bij een deel van de illustraties het onderschrift ontbreekt. Overigens niets dan lof voor deze fraaie uitgave, die zeker verdient, op ruime schaal te worden verspreid, waarbij ik onder andere aan scholen denk.

J.J.C.



Phillips, Roger, Het Spectrum, 1986, 160 pag. Vert. van: Trees - London: Elm Tree Books, cop. 1986. ISBN 90-274-9040-6 f. 19,90

Bomen

In dit boek zijn 92 boomsoorten die in Midden-Europa ofwel inheems zijn, ofwel zijn aangeplant, tezamen met een aantal zeldzame en interessante soorten gefotografeerd en voorzien van een korte beschrijving. De bomen zijn gerangschikt volgens hun bladvorm, wat voor de leek misschien handig is, maar ook verwarrend kan zijn, omdat soorten van één geslacht dus op verschillende plaatsen staan (b.v. de meelbes en de lijsterbes). Het gaat vooral om de foto's. Per soort is er een studiofoto van details, zoals bladeren, bloemen en vruchten, en een buitenopname van de boom in zijn geheel.

De studiofoto's zijn heel goed, de buitenopnamen wisselend van duidelijkheid. De bewerker heeft de teksten redelijk aangepast aan de Nederlandse omstandigheden, al heb ik hier en daar wel aan te merken op zijn taalgebruik en naamgeving. Waar de bewerker niets aan kan doen, is het feit dat er nogal wat soorten ontbreken die in Nederland veel voorkomen. In vergelijking met andere eenvoudige 'zakboekjes' waardeer ik dit boek enerzijds hoog vanwege de uitstekende detailfoto's, anderzijds laag vanwege de beperkte bruikbaarheid in Nederland.

MtC

Het rapport is verkrijgbaar bij het secretariaat van de Nederlandse Tuinenstichting, Prinsengracht 624, 1017 KT Amsterdam, 020-235058. Prijs f. 42,50 (excl. f. 6,50 verzendkosten). Postbank 19379:2

Nederlandse Tuinarchitectuur 1850 - 1940

Toen in 1980 de Nederlandse Tuinenstichting, die zich tot doel stelt, waardevolle (oude) tuinen te behouden, werd opgericht, bleek al gauw behoefte te bestaan aan een wetenschappelijk onderzoek als uitgangspunt voor eventuele activiteiten. Dit onderzoek werd verricht door mevr. drs. B. Zijlstra. Het rapport, dat zij schreef, werd op 24 juni jl. op kasteel Middachten in De Steeg aangeboden aan mr. J.P. van Zutphen, dir. generaal bij het Ministerie van Landbouw en Visserij, door de voorzitter van de Tuinenstichting, mevr. H.L.M. van Verschuer-d'Ivoy.

Het rapport bevat studies over het werk voor particulieren door bekende tuinarchitecten: Henri Copijn, Leonard Springer, Hugo Poortman, Dirk Versteeg en John Bergmans. Onderzocht werd, welke tuinen deze mensen hebben ontworpen, en welke tuinen hiervan nu nog bestaan. Het betreft tuinen, aangelegd tussen 1850 en 1940.

Wij hopen dat de Tuinenstichting de financiële middelen zal vinden om haar activiteiten tot be-

houd van waardevolle tuinen, die zij met zoveel enthousiasme is begonnen, tot volle ontplooiing te brengen. Het spreekt vanzelf, dat de Bomenstichting deze activiteiten met grote belangstelling zal volgen en indien mogelijk zal steunen.

J.J.C.

Themanummer 'De Kleine Aarde'

Het zomernummer van de Kleine Aarde is geheel gewijd aan bomen. Er komen drie thema's aan de orde, te weten:

Zure Regen, Houtproductie en Bosbeheer. Verder staat het nummer boordevol met informatie op milieugebied.

Het nummer is te bestellen bij:

De Kleine Aarde, Postbus 151, 5280 AD Boxtel (04116-84221). Het kost f 5,—.

Donateursdagen Bomenstichting

Voorjaar

Op zaterdag 14 juni vond de voorjaarsdonateurs-excursie plaats in de Reehorst te Ede. De dag stond voor een groot deel in het teken van de vleermuis. Het ochtendprogramma omvatte een lezing van dr. A.M. Voute werkzaam bij het laboratorium voor Zoologische Oecologie en Taxonomie van de Rijksuniversiteit Utrecht. De heer Voute vertelde enorm veel wetenswaardigheden over het leven van 10-tallen verschillende vleermuissoorten op aarde. Het merendeel van de bijna 100 aanwezigen heeft een zeer leerzame ochtend gehad, die men niet gauw zal vergeten. Na de lunch werd per bus naar het eerste vleermuisreservaat van Nederland op het landgoed Kernhem bij Ede gereden. Daar was op klaarlichte dag van de vleermuispopulatie weinig te bespeuren. Wel was het goed te zien dat een op 'instorten' staande beukenlaan onderdak kan bieden aan allerlei boombewonende dieren.

Aansluitend daarop werd het pinetum 'Dennenhorst' te Lunteren bezocht. Belangstellenden konden met de toezichthouder van het pinetum, de heer Meyerink, een rondwandeling maken. Anderen liepen op eigen gelegenheid de duidelijk uitgestippelde routes door de ruim 5 ha. grote coniferentuin.



Najaar

De komende najaarsexkursie zal worden verzorgd door heer P.J. van der Bom, directeur van de Koninklijke Boomkwekerij Alphons van der Bom in Oudenbosch (N-Br) op 4 oktober a.s. Het onderwerp voor deze dag is het kweken van laanbomen. De convocatie vindt u bij dit Bomennieuws.

Turen in de boomkruinen op het vleermuisreservaat Kernhem bij Ede naar sporen van aanwezigheid van vleermuizen.

foto: J.v.d. Brink

FRM

Basiscursus boomverzorging

De Basiscursus boomverzorging is in september 1982 voor het eerst van start gegaan en wordt gegeven op vier lagere tuinbouwscholen in Eindhoven, Dordrecht, Leeuwarden en Zwolle. De doelgroepen zijn diegenen die beroepsmatig met boomverzorging in aanraking komen zoals hoveniers, medewerkers van plantsoendienstes etc. De cursisten moeten tenminste een vakopleiding Aanleg en Onderhoud hebben gehad, hoewel ook leerlingen uit lager beroepsonderwijs de cursus kunnen volgen. De toelating is ter beoordeling van de inspecteur van het landbouwonderwijs. De cursus duurt 26 weken met een lesdag van zeven uur per week tussen half augustus en april. De nadruk ligt op de praktische kant van de boomverzorging. De verhouding praktijk : theorie is 70% : 30%.

De praktijk omvat drie onderdelen:

- Snoei en wondbehandeling. Begeleiden van een boom tot een gewenste opkroonhoogte en kroonvorm. De wondbehandeling beperkt zich tot oppervlakkige behandelingen.
- Techniek. Onderhoud van en het werken met hand- en motorische gereedschappen.
- Kennis van bomen. Herkennen, toepassingsmogelijkheden, planten, opsporen van groeistoornissen.

De theorie omvat ook drie onderdelen:

- Veiligheid (ook praktisch). Veilig werken, verantwoording tegenover derden, het P-blad.
- Groeiprocessen. Funktioneren van de boom, houtanatomie, reactie op aantastingen en beschadigingen.



Voor nadere informatie:
Stedelijke Siereteischool
Locatellistraat 5
5654 JB Eindhoven
040-521623

Lagere Land- en
Tuinbouwschool
Groenezoom 400
3315 LA Dordrecht
078-160666

Onderwijscentrum voor de
Land- en Tuinbouw
Klaas Hartsweg 1
8934 BR Leeuwarden
058-136259

Centrum voor
Tuinbouwonderwijs
Margrietstraat 2
8019 ZD Zwolle
038-216041

School voor Land- en
Tuinbouw
Drechterwaard 16
1824 EX Alkmaar
072-610485

- Groeistoornissen. Ondergronds en bovengronds: de kwaliteit van de groeiplaats, ziekten en plagen.

Men ontvangt het 'Diploma Basis cursus Boomverzorging' wanneer men met goed gevolg de cursus afsluit.

Vervolg cursus boomverzorging

Dit is het vervolg op de Basis cursus. De vervolgcursus is dit najaar voor de eerste maal van start gegaan. Cursisten die deze cursus willen volgen moeten het 'Diploma Basis cursus Boomverzorging' op zak hebben. Ook zij die in het bezit zijn van het diploma MTuS-A&O met de differentiatie boomverzorging komen in aanmerking voor het volgen van de Vervolg cursus.

De inhoud van de cursus is een verdieping en verbreding van de in de Basis cursus opgedane kennis en vaardigheden. Daarnaast zullen een paar nieuwe vaardigheden worden aangeleerd, zodat de cursist uiteindelijk in staat zal zijn tot:

- het herkennen en verhelpen van groeistoornissen,
- de verzorging van bomen na de jeugdfase, zowel in preventieve als curatieve zin.

De cursus duurt ongeveer 18 dagen, welke over een heel jaar worden verspreid.

Daarnaast moet men een volle week lessen aan de Praktijkschool in Arnhem volgen.

Men ontvangt een diploma, wanneer het examen met goed gevolg wordt afgelegd.

Waardevolle oude bomen (17)

Genootschap van Landbouw. Afdeling YSSELSTEIN.

Op **Vrijdag den 28. Augustus 1868**, zal te **Ysselstein** in de **PAARDENLAAN** worden gehouden:

Een **Wedstrijd** met behoorlijk aangespannen **TULBURTE** of **CHAISPAARDEN**, voor het **schoonste en best loopende** paar tusschen de **4 en 6** jaren.

En eene **Harddraverij** tusschen paarden van Landbouwers, die **nimmer een prijs of premie** hebben gewonnen.

Die hieraan wenschen deel te nemen behooren op voormelden dag tegenwoordig te zijn met hunne paarden te **Ysselstein** voor het **Logement de MORIAAN**; als:

Voor den **Wedstrijd** des morgensten **9** ure.
En voor de **Harddraverij** des voormiddags **ten 11** ure.

Het Bestuur der Afdeling.

J. P. STRICK VAN LINSCHOTEN,
Voorzitter.

J. A. VAN HENSST,
Secretaris.



Knipsel uit het Utrechts Provinciaal en Stedelijk Dagblad van 21 augustus 1868
bron: archief R.J.Ooyevaar

Paardenlaan te IJsselstein anno 1927
bron: archief R.J.Ooyevaar

De paardenlaan

Wanneer men in een historisch archief gaat graven om iets op te zoeken over bomen of beplantingen is er vaak weinig terug te vinden. Men komt veel documenten tegen over bebouwing of verkeveling van landerijen, maar iets over een oude boom is in het algemeen een zeldzaamheid. Hierdoor is het moeilijk om de exakte leeftijd van bepaalde bomen te achterhalen, wanneer jaarringtellingen ook geen uitsluitsel geven.

Bij de inventarisatie van IJsselstein en omgeving viel een oud lindelaantje op met een opmerkelijke naam: het zogenaamde 'Paardenlaantje', waarvan de naamoorsprong onduidelijk was. De heer R.J.Ooyevaar uit IJsselstein, amateur archeoloog, kon echter in zijn persoonlijk archief nog enkele wetenswaardigheden vinden.

Het mooiste laantje van Europa

Aan de zuidkant van IJsselstein loopt van de Hollandse IJssel naar de polder Hooge Biezen de Paardenlaan. De lengte van de laan is ongeveer 500 meter. Hij is aan beide zijden beplant met linden.

De Paardenlaan werd in de middeleeuwen het Paardenkerkhof genoemd. Dit blijkt ondermeer uit een oorkonde van 10 december 1548, volgens welke verkocht wordt de zogenaamde stadssingel, gelegen tussen de oude stadsgracht en de weg, die men het Peerdekerckhof noemt, tot de Hooge-Biezenmolen. Of er inderdaad paarden begraven liggen is niet bekend. Volgens W.F.J. den Uil; Lopikerwaard II, werd er in 1759 besloten het Paardenkerkhof te beplanten met iepen- of lindebomen op kosten van de stad. De stad beplante in 1792 zelf deze weg met linden, wat blijkt uit de polderrekening van de Hooge Biezen van dat jaar. De weg werd toen tevens bestemd tot wandelplaats. Hij werd uit de schouwen gehouden en kwam ten laste van de stad. De naam Paardenlaan is in de 19e eeuw ontstaan. In die tijd was het feest, wanneer er harddraverijen met paarden werden gehouden in de Paardenlaan. Op het kaartje van IJsselstein gedateerd 1866 uit de



gemeente-atlas van J. Kuyper staat de Paardenlaan nog als 'Paardenkerkhof' aangegeven. De Paardenlaan wordt door de autochtone IJsselsteiners 'het mooiste laantje van Europa' genoemd.

In het Utrechts Nieuwsblad van 1 maart 1975 wordt een artikel gewijd aan de renovatiewerkzaamheden aan de bomen, daarin wordt genoemd, dat zij 200 jaar oud zouden zijn. Zo oud is de Paardenlaan echter nog niet, want dat is hij pas in 1992.

Geringe diktegroei

Opmerkelijk is het beeld van de laan uit 1927 en 1980, zoals te zien is op de foto's. De bomen zijn 50 jaar ouder geworden en er is van enige diktegroei nauwelijks iets te bespeuren (de gemiddelde doorsnede bedraagt thans 41 cm). Dit verschijnsel vertonen alle knobomen. Doordat met regelmaat de takken worden teruggezet, heeft de kroon relatief weinig bladeren waarin suikers worden gevormd. Deze maken -onder normale omstandigheden- de (dikte)groei van de boom mogelijk, maar bij knobomen worden de aanwezige voedingsstoffen vrijwel geheel aangewend voor groei van de scheuten. Hierdoor zijn knobomen vaak veel ouder dan men zo op het eerste gezicht denkt.

FRM



Ysselstein. Paardenlaan

Jaarverslag 1985

Het jaarverslag en het financieel jaaroverzicht van de Bomenstichting is op aanvraag te verkrijgen bij het secretariaat.

Paardenlaan tijdens de renovatie in 1975
Foto: R. V. Smits



Vermeer TS84T

VOORKOM ROOIEN, VERPLANT!

Ook grote bomen kunnen nu worden verplant met VERMEER TS84T.

- Hoge overlevingskans
- Slechts één operator nodig
- Kuil graven en verplanten met één machine
- Snel, economisch
- Robuuste constructie, hoogwaardige materialen
- 9 Typen leverbaar
- Ontwerp gebaseerd op meer dan 25 jaar ervaring in boomverplantmachines

Voor meer informatie:
VERMEER INTERNATIONAL B.V.
Postbus 323, 4460 AS Goes
Tel.: 01100-32232

Vermeer
BOOMVERPLANTMACHINES



Bomenstichting breidt uit!

Met ingang van 1 januari 1986 is de Bomenstichting voor wat betreft de 'beleidsmatige begeleiding' en de subsidiëring door het Ministerie van Landbouw en Visserij overgeheveld van de Directie Natuur-, Milieu- en Faunabeheer (NMF) naar de Directie Staatsbosbeheer (SBB).

Hoewel de samenwerking met NMF steeds goed was, lijkt de overstap naar het SBB nieuwe perspectieven te bieden. Na een oriënterend gesprek met de Directie SBB werd de Beleidsnota 1986-1990 (als vervolg op de beleidsnota 1982-1986) afgerond. De inhoud van deze nota was voor de Directie van SBB aanleiding om tegemoet te komen aan de wens van de Bomenstichting een derde medewerker aan te stellen. Staatsbosbeheer zegde namelijk toe voor de duur van vier jaar een jaarlijkse projektsubsidie van f 20.000,- te willen toevoegen aan de structurele subsidie van f 130.000,-. Voor dat geld hoopt het bestuur een jonge administratieve medewerker te kunnen aanstellen.

De afspraak met SBB is, dat tot 1990 een aantal nader overeen te komen projecten zal worden afgerond voor de extra subsidie.

De beleidsnota kunt u bij ons bestellen tegen vergoeding van de onkosten. U doet dat als volgt: f 5,- over maken op postbank 2108755 tnv. penningmeester Bomenstichting te Utrecht en vermelden 'Beleidsnota'. Een uittreksel van de Beleidsnota komt in Bomennieuws 6.

MTC

Agenda

t/m 31 oktober

15 jaar Stichting Botanische Tuin van Steyl' Jochum Hof'.

Plaats: Maashoek 2b 5935 BJ Steyl-Tegelen
Inlichtingen: 077-733020

Openingstijden: dagelijks van 11.00 uur tot 17.00 uur. Na afspraak is groepsbezoek op andere dagen mogelijk.

Voor de speciaal te organiseren evenementen gelden aangepaste entreprijzen.

20 t/m 28 september

Week van het Landschap

Thema: Dood hout leeft

Provinciale landschappen en Natuurmonumenten verzorgen elk een eigen programma aan de hand van dit thema.

Algemeen inlichtingnummer: 030-765555



21, 22 september

Open dagen 'Schaep & Burgh'.

De residentie van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland houdt open huis.

Aktiviteiten die plaats vinden zijn wandelingen, fietstochten, dia-voorstellingen, natuurmarkt, etc.

Plaats: Schaep & Burgh, Noordereinde 60, 's-Graveland

Open: 9.30 - 16.00 uur

Inlichtingen: 035-62004

27 september

Adoptiedag Bomenstichting

Plaats: Café-Restaurant Barten, de Weerd 62, Roermond.

Voor meer informatie zie elders in dit nummer.

30 september, 1 en 2 oktober

PHLO-cursus 'Landschappelijke beplanting in stad en landschap; beleid, bedrijf, aanleg en beheer'

Plaats: Velp

Inlichtingen: bureau PAO-LH (F.Appel)
08370-84094/84093/84092

4 oktober

Donateursdag Bomenstichting

Onderwerp: het kweken van laanbomen

Plaats: Koninklijke Boomkwekerij Alphons v.d. Bom, Oudenbosch

Zie bijgesloten convocatie

13 t/m 17 oktober

Vakbeurs 'Tuin en Park'

Plaats: Jaarbeurs, Utrecht.

Openingstijden: 9.00 - 17.30 uur

25 oktober

'Samen op de bres voor het landschap'

Landschapsbeheersdag 1986

Lezingen, instructies, beurs met organisaties en bedrijven uit de groene sector, informatie over natuur- en landschapsonderhoud, vrijwilligerswerk enz.

Plaats: Landgoed Oostbroek, Bunnikseweg 39, De Bilt

Tijd: 9.15 uur - 16.30 uur

Toegang gratis, kinderopvang aanwezig

23 november

Open Dag Hout

Voor de 10e maal wordt de Open Dag Hout georganiseerd door de Cursisten

Vereniging

Ned. Hout Academie, Ned. Ver. van Houtsoorten Verzamelaars en Centrum Hout.

Plaats: De Flint, Amersfoort

Openingstijden: 10.00 - 17.00 uur

Inlichtingen: 02159 - 48704

bomenstichting

Donkerstraat 17
3511 KB Utrecht
Tel. (030) 33 13 28

Redaktie:

M. ten Cate-van Elsland
J.J. Comijs
F.R. Moens
G.M. Otter

U kunt de

Bomenstichting steunen door donateur te worden.

De minimum-donatie bedraagt f 30,— per jaar.

Abonnement

Bomennieuws

f 30,— per jaar

Voor donateurs gratis

verschijnt 6x per jaar

ISSN 0166 - 784 x

Het postgironummer is 2108755.

Advertenties:

inlichtingen bij

Frank Moens,

secretariaat

Bomenstichting

Map Bomennieuws:

te verkrijgen door f 3,50

over te maken op giro

2108755 t.n.v. Bomen-

stichting Utrecht o.v.v.

'opbergmap'

Overname van artikelen

en berichten in overleg

met de redaktie.

Vragen

U kunt uw vragen over bomen schriftelijk stellen aan: Bomenstichting

Red. Bomennieuws/rubriek 'Vragen'

Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht.

Vermeldt u duidelijk uw naam en adres, dan kunnen wij u zonodig rechtstreeks antwoorden.

Na sluiting van de Floriade Amsterdam kwam de Stichting Pinetum 'De Belten' te Vorden in het bezit van enige honderden pinnen, die gebruikt waren om de naamkaartjes bij bomen en struiken in vast te klemmen. Deze pinnen worden in het Pinetum opnieuw gebruikt, maar helaas is er een tekort van zeker 200 stuks.

De pin is van aluminium, is 40 cm lang, heeft 10 cm van bovenaf gerekend een knik, en in die 10 cm is een uitsparing van zo'n 7 cm gemaakt om het kaartje in vast te klemmen.

Er moeten duizenden van deze pinnen in omloop zijn. Wie kan de Stichting aan een aantal helpen?

Uw reactie gaarne aan: mevr. Spoor-Feith Valkenbergerweg 15

6691 JA Rheden

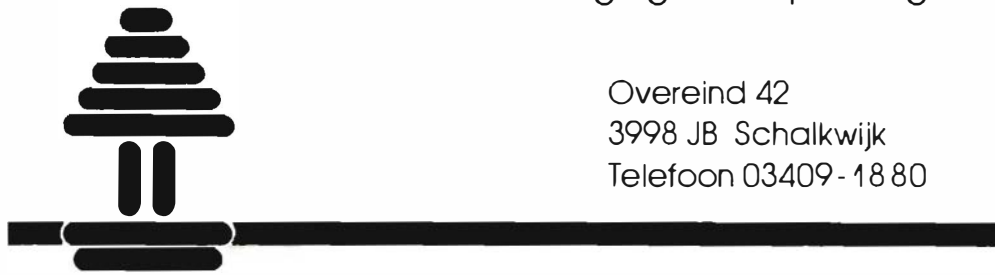
tel. 08309-2404

Rektifikatie

De foto op pagina 53 van het vorig Bomennieuws is niet gemaakt door J. Kopinga maar door de heer F. Wopereis, werkzaam bij de Stichting Bodemkartering (STIBOKA).

Frans van Jaarsveld

Boomverzorging en Verplanting



Overeind 42
3998 JB Schalkwijk
Telefoon 03409 - 18 80

DENDROSAN PLUS + met fungicide HET NIEUWE MIDDEL VOOR BOOMWONDEN



Boomwonden overgroeien het snelst met

DENDROSAN PLUS

Het wondafdekmiddel bij laanbomen, wind-singels, wegbeplantingen en openbaar groen. Verzorgingsmiddel voor zwamegevoelige boomwonden, jonge bomen en bomen met een zwakke vitaliteit.

In zomer en winter toe te passen bij snoei-, schaaft- en breukwonden.

DENDROSAN PLUS

Toelatingsnummer 9268 N.

ITS INTERNATIONAL TREE SERVICE
Gageldijk 41, Utrecht, Telefoon 030 - 610808

Geheel tot Uw dienst.



BANK MEES & HOPE NV

Utrecht, Janskerkhof 15; (030) 31 78 24.

Voorts te: Alblasserdam, Amsterdam, Arnhem, Delft, Dordrecht, Eindhoven, 's-Gravenhage, Groningen, Haarlem, Haren, Heerlen, 's-Hertogenbosch, Rotterdam, Schiedam, Usquert, Vlaardingen, Zaltbommel en Zeist.

"Hit me" Boombeschermer.
Div. Afmetingen en mod.
Uitvoering: Volb. verzinkt, Gestr./gecoat
kleur naar keuze.

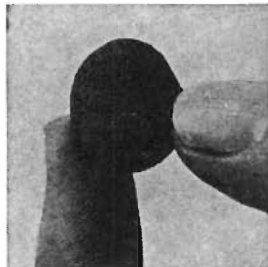
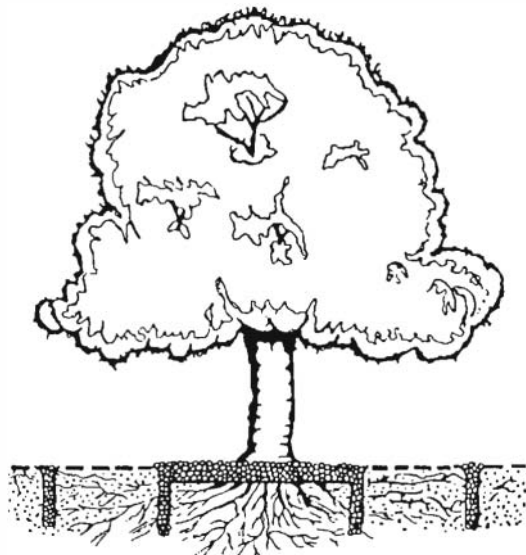


REMION

Postbus 330 3600 AH Maarsssen
Telefoon 030-622134

Ook voor:

Boomjukken
Boomschijven Gietijzer
Boomkorven
Boomplaten beton
Boomschijven beton
Boomkranzen beton
Boomborders beton

*** KONTROLEERT DE LUCHT- EN WATER-
HUISHOUDING IN DE GROND DOOR:**

- drainerend vermogen, 45% holle ruimten tussen de korrels
- waterabsorberend vermogen: tijdelijke opslag voor drogere perioden

*** VOORKOMT BODEMKOMPAKTATIE
DOOR:**

- licht gewicht (droog) 350 kg/m³
- vormvastheid en draagvermogen, waardoor een dragend skeletstructuur wordt opgebouwd

*** GEMAKKELIJK VERWERKBAAR DOOR:**

- licht gewicht
- levering in zakken en los gestort
- mogelijkheid van pneumatisch aanbrengen bij grotere hoeveelheden

Vraag inlichtingen en documentatie nr. 8.1.52

ARGEX B.V., Graaf Willem de Oudelaan 137, 1412 AR Naarden, tel. 02159-40785